

MOZAIK
KERETTANTERVRENDSZER
A GIMNÁZIUMOK SZÁMÁRA
NAT 2003

VIZUÁLIS KULTÚRA

9-10. évfolyam

Készítette:
Nagy Károly

A kerettantervrendszert szerkesztette és megjelentette:
MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2004

TARTALOM

TANTERV	2
Vizuális kultúra 9–10. évfolyam	3
Tantárgyi célok és feladatok	3
Fejlesztési feladatok, követelmények	4
9. ÉVFOLYAM	5
Megismerő-, befogadóképességek	5
Motoros készségek / közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásának képessége – motoros készségek	5
Kreativitás	6
10. ÉVFOLYAM	10
Megismerő-, befogadóképességek	10
Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásának képessége – motoros készségek	10
Kreativitás	11

TANTERV

A gimnáziumi 9–12. évfolyam **Vizuális kultúra**, valamint a **Mozgóképkultúra és médiaismeret** tantárgyakhoz

Ajánlott időkeret:

- Vizuális kultúra a 9–10. évfolyamon évente 37 óra,
- Mozgóképkultúra és médiaismeret a 12. évfolyamon 37 óra
- az időkeret a *szabad sáv* terhére fakultáció és felkészítés (érettségi, felvételi) céljából *bővíthető*, projektekre, modulokra, kurzusokra és tanulmányi kirándulásokra is fordítható az iskolák elfogadott és közmegegyezően alapuló helyi tantervei szerint.

Vizuális kultúra 9–10. évfolyam

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy részt vállal az **alapvető műveltségi javak** iskolai közvetítésében, aktív segítője az általánosan képző szakasznak, megalapozója a különböző szintű szakképzési formáknak. A tanterv az alapvető műveltségi javakon a tanulási képességeket, az elemi kultúrtechnikákat, a kulcskompetenciákat és a társadalomban elfogadott általános műveltség egymással összefüggő rendszerét érti. Az általános műveltség történelmileg változó tartalmú fogalom. Korunkra az euro-atlanti prioritás jellemző, de a térben és időben távoli kultúrák, mint alapok megismerése mellett az ipari társadalomban létesült új szellemi és művészeti központok bemutatása elkerülhetetlen, csakúgy, mint hagyományaink (népi és történelmi) tárgyalása. A különböző művészeti területeket érintő és más művészeti ágakkal összefüggésben lévő kiemelkedő művek és alkotók motivált bemutatása alapjául szolgálhat az általános képzést követő szakképzésnek és hosszú távú terepe lehet az önművelésnek.

Az **általános képzés** – később az önképzés hatékony elősegítője lehet a **helyi tartalom** felfedezése, megismerésén alapuló szeretete. Ennek kialakulásához vezetnek az olyan modulok, amelyek a helyismeret értékelvű feltárását támogatják kutató, feldolgozó módszerekkel a néphagyományokon át az adott település épített és gyűjtött, dokumentált kulturális javainak ünnepekhez, eseményekhez kötött feldolgozásával. A helyi tantervek megalkotásánál célszerű figyelemmel fordulni a társadalmi, vallási, nemzetiségi ünnepek és évfordulók, kiemelkedő rendszeres kulturális események, helyi gyűjtemények értékei felé. Ez a gondolkodás támogatja a **kompetencia** kognitív felfogását, hiszen alkalmas arra, hogy a tudás elsajátítása természetes közegben, életszerű tapasztalatok útján történjen, vagyis e tekintetben a kompetencia az érvényes és hasznos értéksülő tudás lehet.

Az újonnan belépő tevékenységi formák hangsúlyosan szerepelnek, de a hozzájuk vezető utat biztosító elméleti és gyakorlati alapformák nem veszíthetnek jelentőségükből (rajzolás – festés – mintázás, makett készítés, színdinamikai tervezés, tipográfiai gyakorlatok.) A tantervi modulok szolgálják a befogadói oldal fejlesztése mellett (empátia, korszerű ízlés, nyitottság) a továbbtanulást segítő kreatív feladatok megvalósulását is.

A képző- és iparművészet, a népművészet és a vizuális kommunikáció életkori és személyi motivációs hatása igen eltérő, nagy szükség van a tanári vezetés szakszerű és körültekintő alkalmazására – emellett a differenciálás is, mint fontos szempont jelentkezik. A tantárgy hangsúlyosan művészeti jellege miatt elősegíti a képi és képzeteken alapuló gondolkodás kifejlődését, értékközvetítő tulajdonságán keresztül hatékony jellemformáló és értékteremtő módon a korszerű célok eszköze is. A látvány értelmezése, jelentésének felismerése és megértése a kompetenciák alapját is jelenti. Segít a tanulónak felismerni a közlésben rejlő szándékot, amelyre befogadóként, sőt konstruktórként is képes választ adni. A fejlesztési feladatok nagy csoportját alkotják a **megismerő-, befogadó képességek**, a **kreativitás** és az egyéniség épülését előmozdító **önismeret, önértékelés, önszabályozás**.

A vizuális kultúra átfogó értelmezése, hatékony és célirányos művelése a tantárgyi koncentráció érvényesülése mellett a gazdag képi világgal párosuló tantárgyak tanulását is hatékonyan támogatja: gyors és könnyebb eligazodást nyújt a grafikonok, diagramok, térképek, táblázatok és folyamatábrák, szerkezeti rajzok, működési sémarajzok és más illusztrációk feldolgozásakor. A tantárgy hatékony támogatója a szá-

mítógépes prezentációnak is, amelynek esztétikumát biztosíthatja és az alkotótevékenység részévé avathatja a gépi kultúrát a kompozíciós készség, a színelméleti tudás a tipográfiai ízlés kreatív alkalmazásával.

A **spirálitás** elvének érvényesülését segítve célszerű felmérni a gimnáziumi tanulmányaikat megkezdők tudás és képesség szintjét, ami nagyobb beiskolázási területeken működő gimnáziumoknál a tapasztalatok szerint igen eltérő lehet. A helyi adottságok figyelembe vételével a térábrázolási szinteken és a művészetelméleti ismeretek terén a szabad sáv terhére felzárkóztató modult, vagy projektet is be lehet iktatni – különös tekintettel a határainkon túli iskolákból érkező tanulókra, illetve a helyi tantervekből adódóan a képzettségben fellelhető eltérésekre.

Fejlesztési feladatok, követelmények

A fejlesztési feladatok a tanulók képességeinek kibontakoztatása során kijelölik a kulcskompetenciák gimnáziumi szakaszra eső fejlesztését. Tartalmazzák a fejlesztés céljait szolgáló tanulói tevékenységi formákat, a különböző absztrakciós szinteknek megfelelő pedagógiai folyamatokat. A folyamatokat célszerű a helyi adottságokat és elvárásokat is tükröző modulokba szervezni a helyi tantervek elkészítésekor. A tanmenetkészítéskor ajánlott alapul venni a tanév rendjében meghirdetett szüneteket, hogy a modulok folyamatos megvalósítását hosszabb szünetek ne szakíthassák meg.

9. ÉVFOLYAM

Időkeret: 9. tanév: 37 óra/év (1 óra/hét)

Megismerő-, befogadóképességek

Motoros készségek / közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásának képessége – motoros készségek

A gyakorlati tevékenységek folyamatában egyik célunk az érzéki tapasztalás és a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, amiben szerephez jut a különböző anyagok megismerése – tulajdonságaik feldolgozása, az érzékelés érzékenységének fejlesztése. Ebben a folyamatban tudatosítjuk az autonóm és a komplex művészeti formák különbözőségét és egymáshoz való viszonyát, a művészi produktum és a humánium közötti kapcsolatrendszer, lehetőségünk van a történelmi korszakváltások és a technika történeti fejlődésének a művészetekben megjelenő hatásainak érzékeltetésére. A reprodukciók bemutatásán túl e folyamatban lehetőség nyílik az öníró és átíró rajzeszközök specifikus működésének gyakorlására. A tanulók ezen eszközök többségét ismerik, de a későbbi tanulmányaikban alkalmazott eszközök egy részével most találkozhatnak (nádtoll, diópác, pitt, szén stb.). Az eszközök és a rajzi alapok (papír fajták) összhangjának megismertetése is célunk.

A festői eszköztár elméleti szintű ismertetése és gyakorlati kipróbálása egyaránt ajánlatos (időkeretek és száradás, tárolás problematikája, palettahasználat bemutatása, festő- alapok fajtái, stb.). A mintázás és a modellkészítés egymásra ható feladatokban erősítheti a motoros készségeket. A feladatokhoz alapanyagul választhatjuk a levegőn szilárduló pasztilint, a viaszt, az olcsóbb agyagot és a gipszforma öntést. Az ilyen feladatok tervezésénél gondolhatunk a csoportmunka személyiségfejlesztő előnyeire is.

A plasztikai gyakorlati modul témája lehet a természeti formák közül választott termés, gyümölcs, váz stb., a papír alapú plasztika a geometriai formák modellezésére ajánlott, de papírmaséval sokrétű plasztikai és festői feladatot tervezhetünk. A plasztikai gondolatok feldolgozásakor az egyes művészettörténeti korszakokhoz kötődő feladatokat választhatunk, amelyek ebben az évfolyamban többnyire ábrázoló jellegűek, kapcsolódhatnak építészeti (tömeg-, arányrendek) és figurális térélmények megjelenítéséhez – modellezéséhez (pl. metopé, tondó, érme, maszk).

A sokszorosító grafikai eljárások gyakorlati bemutatásának lehetősége (az adott körülmények között) a legtöbb oktatási intézményben a linómetszet készítésére korlátozódik.

A technikailag bonyolultabb és balesetveszélyesebb grafikai eljárások elméleti ismertetése mellett fektessünk hangsúlyt a technikai újítások művészetben való asszimilálódásának felismertetésére is – különös tekintettel az újabb médiumokra is (pl. A fotográfiai alapú eljárások, számítógéppel programozott képfeldolgozás). A kéz intelligenciájának céltudatos fejlesztése a tapasztalatokkal erősített folyamatokban tartós, sokoldalúan konvertálható készséggé válhat.

Ismeretszerzési képességek – tanulási képességek – térbeli tájékozódás

Az átfogó cél a nagy mennyiségű képi információ és spontán vizuális hatások szelektív befogadása, magas színvonalú kritikus feldolgozása, az önálló véleményalkotás képességének megalapozása, fejlesztése. Ebben a folyamatban rámutathatunk a műalkotás burkolt, vagy direkt álláspont- befolyásoló szerepére, illetve ennek elkerülésére, amely gyakran a textualitás gyengítésével jár. A képzőművészet mellett a vizuális kommunikáció köznapi formái, valamint a tárgy- és környezetkultúra műveltségtartalmi képezik a megismerés alapját. Ennek a gondolatkörnek eszközeként választható az összehasonlító tárgyelemzés, amely a tanári vezetés mellett az irányított gyűjtőmunkán át a tanulói elemző munkanaplóig terjedhet, feldolgozva és értelmezve a különböző kultúrák azonos tevékenységekhez kötött tárgyait (erre alkalmas a gyűrű, a váza, a szék, illetve általános humán tartalmakat feldolgozó művek: szeretet, gyász, születés, stb.).

Lehetőségeink szerint adjunk módot az önálló témakutatásra és segítsük azt a helyi jelleggel összefüggésbe hozni, mert ez a legitimáció eszköze is (pl. a helytörténeti gyűjtemények megismerése). Ebben az évfolyamban lehet legkézenfekvőbben összefüggéseket találni az Európán kívüli kultúrákkal, ezért a témaválasztás ebben az irányban kiterjedhet. Kifejezetten hasznos, ha az ismeretszerzés iránya kiter-

jed más művészeti területekre is – az említett humán tartalmak megjelenését érintve párhuzamokat találunk az irodalmi, a zenei, a színház- és filmművészeti alkotásokban. Az eltérő kultúrák hiedelemvilágának (mitológiák) felvázolásával a globális emberi jellemzőkre is rávilágíthatunk. A nagyságrend miatt célszerű a projekt rendszerben tervezett feldolgozás.

Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések értelmezésének segítése. Jól megválasztott és tervezett mérés útján célszerű feltérképezni a kifejezőképesség szintjét. A mérésre épülő feladatokkal igyekezzünk árnyaltabbá fejleszteni a tanulók vizuális nyelvét, fektessünk hangsúlyt az alapelemek (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, forma, textúra, faktúra, arány, irány, méret stb.) tudatos alkalmazására, tanári vezetéssel segítsünk az alapelemek variábilis megválasztásában.

A spirálitás elvének szem előtt tartásával válaszuk ki az alapvető térábrázolási módok közül a többi fejlesztési szempontokhoz is igazodót (modul-kompatibilis), ami alkalmas az egyszerű felirattal való kiegészítésre is. A köznapi példák gyűjtése média-figyeléssel önálló munkaként megoldható, míg a felirat elkészíthető az iskolákban biztosított „szabad gépidő” alatt tanári vezetéssel, vagy otthon is. A kommunikációs képességek fejlesztése nem önálló modul kérdése, hanem a többi fejlesztési területen felbukkanó, a kínáló lehetőségek felismerésének talaján szerveződő pedagógiai szándék és gyakorlat.

A művészettörténethez való kapcsolódás mellett az életkori sajátosságokra is építhetünk a tipográfiai lehetőségek vizuális alapelemekkel való összekötésével (pl. saját név írása – betűcsalád választás, szín, stílus, kitöltés textúrája, archaizáló, avagy középkori jelleg stb.), amikor teszt, illetve otthoni gyakorlati feladatmegoldás eszköze lehet a számítógép (szükség esetén a csoportmunka is ajánlott).

Kreativitás

Alkotóképességek

Nevelési területünk kiemelkedően fontos feladata a kreativitás gyakorlatának megteremtése, a helyzetértékelésen alapuló fejlesztése. A motivációk tudatos alkalmazása élményt nyújtó hatással erősödve pozitív visszajelzést eredményezve a kulcskompetenciák fejlesztésében hatékony szereppel bír. Hosszabb távon az alkotó magatartástípus kialakításában döntő szerepet játszva a befogadói oldal erősítését is elősegíti (mélyebb átélés, megértés). A vizuális alkotó tevékenység széleskörű kibontakozásához a képesség fejlesztésén át vezető úton a lehetőségek (időkeret, munkakeretek, eszköz-ellátottság stb.) korosztályonként más-más műfajok és technikák hangsúlyos előtérbe kerülését mutatják.

Ebben az évfolyamban az általános és az egyedi képességek megismerését elősegíthetjük a sokoldalú technikai próbákkal, amik alapján a tanulói irányultságok feltérképezhetők. Az egyszerű tárgyak tervezése (modulokhoz igazodóan) lehetőséget ad a célszerűség és az esztétikai szempontok érvényesítésére. Ez a tanári vezetés segítségével a korrekt módon leírt feladat a racionalitás és a művészi megfogalmazás találkozását hozhatja létre, döntéshelyzetek sorát indukálva alkotó folyamatot nyit meg. A folyamat során a döntéshelyzetekből adódóan az új és újabb anyagokkal való próbálkozás eljuthat az ösztönös választástól a tudatos anyag és eszközválasztás szintjére. A választás az alkalmazott technikákra is kihat, aminek eredménye az esztétikai minőség fejlődése.

Problémamegoldó képesség

A spirálitás miatt a feladatok többsége ebben az évfolyamban nem előzmény nélküli, ezért a meglévő rutinkra is építünk, a meglévő készségek működésére is alapozunk, amikor a problémát felvetjük. A projekt ismertetése adjon lehetőséget a tanulónak az újrafogalmazásra, a más irányú megközelítésre – biztosítsunk alternatívát. Kérjük a tanulótól az „eredeti” ötlet(ek) artikulált ismertetését (visszacsatolás a kommunikációs fejlesztéshez), az ismertetett ötlet tesztelését és a tervezett megvalósítás módját, az esetleges zsákutcák elemzését.

A helyes folyamatok és módszerek rögzíthetők munkanaplókban is, de a projekt vezetőjének beszámolója is elfogadható, amennyiben a felvetett probléma csoportos megoldást igényel. A tervezésnél a projekt jellegét az adottságok, körülmények erősen befolyásolják. A vizuális nevelés projektjei tág lehetőséget biztosítanak a legtöbb tantárgy vizuális igényeinek befogadására, amely igények általában az eredeti ötlet szintjén jelentkeznek, ezért ezt a helyzetet célszerű lehetőségként elfogadni és a tantárgyi koncentráció, valamint az oktató-nevelő munka közös céljaként értelmezni.

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A vizuális nevelés gyakorlati feladatai minden alkalommal – a kitűzött céloktól függetlenül is – ön-értékelésre készítetik a tanulókat. Ez kialakíthatja az önismeretet, elindítója lehet az önszabályozás folyamatának. A motiváltság az érzelmi gazdagodás alapjául szolgálva segíti az empátikus képesség, az intuíció fejlesztését. A vizuális kultúra segít a belső igényesség, az önálló ízlés kialakításában, amely az ön-reflexiótól a céltudatos önszabályozásig ível. Ebben segít a saját és mások munkájának értékelvű elemzése és minőségének meghatározása. Képes felismerni a tevékenysége során keletkezett rossz és jó döntéseket, elemzi az okokat, a személyes preferenciákat vállalja.

Ajánlott művek, tantárgyi segédletek

A feladatok, modulok, projektek sokrétű és központilag elő nem írható (különösen a helyi tartalom miatt) szemléltetést tesznek lehetővé, amely során a hagyományos albumoknak, reprodukcióknak helyük lehet csakúgy, mint a diasoroknak, térképeknek, videó felvételeknek és az újabb termékeknek (CD). A szemléltetéskor helye van a tanár által készített felvételeknek, projekt jellegű összeállításoknak is. A korszerű, sokrétű szemléltetés elősegítője az Internet, valamint a megvásárolható digitális kiadványok (Tolnai Lexikon, Malonyai: A magyar nép művészete, KFKI-Képtár, Studiolo, stb.).

Tételesen ajánlott művek (amelyek az alapvizsgán, az emelt szintű érettségien és az esetleges felvételi elbesszélgetéseken, vizsgákon szóba kerülhetnek) a teljesség igénye nélkül:

Építészet: Stonehenge, Kheopsz piramis, Abu Szimbel, Karnak és Luxor templomai, Istar-kapu, zikkurat, prekolumbián építmények, Angkor, egyiptomi-, görög-, római oszloprendek, Akropolisz, Parthenon, Delphi – körtemplom, színház, Colosseum, Pantheon, vízvezeték (Pont du Garde – Nimes), római diadalív, Traianus oszlopa, Misztérium-villa Pompeiből, Hagia Sophia székesegyház, dómok: Pisa, Worms és Speyer, templomok: Ják, Lébény, Zsámbék, Pécs, a visegrádi Salamon torony, gótikus dómok: Notre-Dame és Saint-Chapelle, Reims, Canterbury, Siena, Firenze, Milano, Mont Saint Michelle, Stephans Kirche, budai lakóházak, soproni ülőfülkék, várak és paloták: Palazzo Vecchio, Doge-palota, Ca d'Oro, Diósgyőr, Kőszeg, Nagyvázsöny, Vajdahunyad, Visegrád, a római Szent Péter templom, Pitti palota, Borromini: San Carlo, Versailles-i kastély, a bécsi schönbrunni kastély, a Belvedere, a drezdai Zwinger, a szentpétervári Téli palota, a fertődi Eszterházy kastély, a keszthelyi Festetich kastély.

Szobrászat: willendorfi Vénusz, Kefren fáraó, Nofretete portréja, Írnok, Falusi bíró, Haldokló nőstényoroszlán, Lamassu, angkori Buddha, táncoló Síva, Knosszoszi kígyóistennő, Myron: Diszkoszvető, Polykleitosz: Dárdavívó, Praxitelész: Knidoszi Aphrodité, Ageszandrosz–Polüdorosz–Athenodorosz: Laokoón csoport, Milo-i Vénusz, Ökölvívó, Birkózók, Szamothrakéi Niké, etruszk szarkofág, J. Caesar portréja, Marcus Aurélius lovasszobra, a jáki kapubéltet, Szent László-herma, Sztatvini madonna, Kolozsvári testvérek: Sárkányölő Szent György, Toporci madonna, T.Riemenschneider oltára, Donatello: Gattamelata, Ghiberti: Porta del paradiso, Michelangelo: Mózes, Dávid, Pieta, Verrochio: Colleoni, Bernini: Szent Teréz extázisa, Dávid, Falconet: I. Péter cár.

Festészet, díszítőfestés és muráliák: barlang festés: Altamira, Lascaux, Fáraó vadászat, Halastó, mázas téglák: asszír harcosok, kínai tusfestmény, antaiosz kratér, Exekiasz: feketealakos amfora, falfestmények: Pompei, Herculaneum, római katakombák, Ravenna: San Apollinare in Classe mozaikjai, M.S. mester passiója, a kassai Mária oltár, Giotto: assisi Szt Ferenc életéből vett jelenetek, Berry herceg hóraskönyvének lapjai, H.Bosch: Gyönyörök kertje, Eyck: Önarckép vörös turbánnal, P.Brueghel: Babel tornya, Dürer önarcképei, H.Holbein: VIII. Henrik, Giovanni Bellini: Leonardo Loredan doge, Giorgione: Alvó Vénusz, Raffaello: Athéni iskola, Botticelli: Tavasz, Vénusz születése, Michelangelo: Sixtus kápolna freskói, Leonardo: Utolsó vacsora, Mona Lisa, Szent Anna harmadmagával, Mantegna: Krisztus sirtása, Szent Sebestyén, Tiziano: Urbinoi Vénusz, Noli me tangere!, Caravaggio: Krisztus megkorbácsolása, Vermeer: A festőművészet, Greco: Szentháromság, Orgaz gróf temetése, Rembrandt: A lövészegylet kivonulása, Tulp doktor anatómiája, Önarckép Saskiával, Rubens: Leuküpposz lányainak elrablása, Amazonok harca, Medici Katalin, Velazquez: A vízárus, Breda átadása, Az udvarhölgyek, Chardin: A mosogató lány, Csendélet felfüggesztett pulykával, Watteau: kirándulás Chitera szigetére, Boucher: Szőke odalisk.

Grafika: Leonardo: vázlatok az Anghiari csata c. képhez, Dürer: Az apokalipszis lovasai, Mária élete sorozat, Rézmetszet passió, Melancholia, Nagy gyepreszlet, A nyúl, H. Holbein: Haláltánc sorozat, H. Baldung Grien: Allegória, Rembrandt: Százforintos lap, W. Hogarth: Az aranyifjú útja.

Iparművészet, díszítőművészet: szelevényi agyagedény, őskori bronz fibula, csizma formájú ivóedény, bikafejes hárfá Urból, egyiptomi gyűrű, krétai serleg, római gemma, aquamanile, Limoges-i rekesz-

mánc, bayeux-i kárpit, miniatúrák és iniciálék, ereklye tartók, ivó kürtök, miseruhák, üvegablakok, credenzó, reneszánsz intarzia, Corvinák, Cellini: Sótartó, Dürer: Alma formájú kehely, a commode, a panneau, a francia gobelin, Versailles díszkútjai.

Összehasonlító elemzéshez, kitekintéshez példa jelleggel ajánlott:

Művészportrék – az önarckép: Dürer, Brueghel, Leonardo, Caravaggio, Rembrandt, Rubens, Chardin önportréi, Van Gogh: Önarckép mint japán szerzetes, Rippl: Önarckép, továbbá: Monet: Rouen-i katedrális, Vang Mien: Cseresznyevirág, Fényes A.: Mákoskalács, Rubljov: Szentháromság, Manet: Olimpia, Picaso: Női arckép Cranach nyomán, Klee: Mese, Gulácsy: Nakonxipán, Vasarely: Zebrák, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, Székely: Egri nők, Malliol: A láncravert cselekvés, Boccioni: Lépő figura, Duchamp: A lépcsőn lejövő akt, a Bauhaus épülete Dessauban, Nervi: Római sportszarnok, Berény R.: Gordonkázó, Borsos M.: Rügy, Breitling karóra, Barcsay: Szentendrei mozaik, Zichy: Madách-illusztrációk, Kass János: Madách illusztrációk és továbbiak, a helyi tartalmak szerint összeállított sorozatok.

További javaslatok, példa jelleggel az egyes modulokhoz, projektekhez (a tantárgyi koncentráció jegyében)

– **LP, ill. CD:** Hungaroton: Világlíra (Szappho, Theokritos, Ovidius, Vergilius, a Kürenbergi, Dzsjadéva, Villon, Shakespeare, Kavafisz, Po Csü Ji, stb.), Gregorian Chants, Vivaldi, Donizetti, Bach, Mozart, World Music: South America, Ravi Shankar, stb.,

– **látogatás** a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeumban, a Szépművészeti Múzeumban (egyiptomi és görög anyag, középkori oltárok, reneszánsz és barokk kiállítás, grafikai gyűjtemény), a Magyar Nemzeti Galériában (gótikus oltárok, érme gyűjtemény), az Iparművészeti Múzeumban, a helyi múzeumokban és kiállító termekben,

– **könyv,** album: R. Graves: Mítoszok könyve, Auget: Kegyetlenség és civilizáció, P. Francastel: Művészet és társadalom, Gombrich: A művészet története, Gombrich: Művészet és illúzió, Ovidius: Metamorphoses, Domanovszky: Korok ruhái, Michelangelo szonettek, H. Mode: Nő az indiai művészetben, I. Siebert: Nő az ókori Keleten, B. Prus: A fáraó, Marosi: A románkor művészete, K. Follet: A katedrális, M. Druon: Elátkozott királyok, H. Szienkievic: Keresztes lovagok, Holbach: Szentek képtára, Huizinga: A középkor alkonya, Kós Károly: Erdély népi építésze, Kós K.: Varjúnemzettség, Kocsi–Csomor: Korondi székely fazekasság, Kocsi–Csomor: Festett bútorok a Székelyföldön, Rác: A finnugor népek művészete, Pogány F.: A szép emberi környezet, stb.

– **film, videó:** A fáraó, A gladiátor, Ben Hur, Harc Rómáért, A rózsza neve, Warlord, Szent Johanna, Hamlet, Andrej Rubljov, Napfivér, Holdnővér, Keresztesek, Jégmezők lovagja, Rómeó és Júlia, Rembrandt, Goya, stb. – részletek, snittek. A megnevezett filmek részletein kívül a tanári videó-gyűjtemények használata is ajánlott.

Az értékelési eljárások (ajánlás):

A hagyományos, motorikus alapokon szervezett feladatoknál a megszokott kritériumok figyelembe vételével történik a bírálat – az értékelés (ismeretek alkalmazása, eszközök megfelelő megválasztása és működtetése, kompozíció esztétikai tartalmai, önálló probléma megoldó attitűd stb.). Javasoljuk a tanulói munkák év végéig történő tanulónkénti gyűjtését (pl. mappákban), így az önellenőrzésen kívül a fenntartó és a szülő egyaránt bármikor információt kaphat, kérésére dokumentálható a tanulói fejlődés menete.

Az elméleti ismeretek megléte, fejlődése mérhető szerkesztett tesztlapokkal és írásbeli számonkérés útján is. A számítógépek használatával térgeometria, esszé, feleletválasztó, kiegészítő és sok más egyéb – akár műalkotásokkal illusztrált teszt is alkalmazható (az értékelés után a tesztek szintén a gyűjtőmappába kerülhetnek). A tantestületi konszenzus alapján megállapított ponthatárok átvételét javasoljuk, ami általában 51%-os pontérték az elégséges szinthez.

A modulok, projektek, jellegük szerint csoportmunkára is lehetőséget adhatnak, ez esetben a csoport tagjai azonos érdemjegyet kaphatnak. A tanév során célszerű az elméleti tudásszint mérését periodikusan és változatos módszerekkel elvégezni. (A tanulók is igénylik a beszámoltatást, tudásuk ellenőrzését – fordítsunk gondot a változatossággal is motivált mérésnek, tudatosítsuk magunk és tanulóink felé a kulcskompetenciák kialakításának helyzetét – állapítsuk meg ez alapján további teendőinket.)

A továbbhaladás feltételei:

A tanév során előtérbe került vizuális nyelvi alapelemek ismerete, azok célirányos megválasztása és alkalmazása. A tanult ábrázolási módok (sík, tér) helyes alkalmazása.

A színelméleti alapok alkalmazása a színdinamikai tervezésekkor.

A térkitöltés esztétikus megválasztása, a kompozíciós ismeretek készség szintű alkalmazása.

Összefüggések és folyamatok elemzése és megjelenítése az ábrázoló feladatok, valamint a projekt feladatok során.

A képzőművészeti technikák felismerése a bemutatott illusztrációkon. A nagy művészettörténeti korszakok sorrendiségének ismerete, beleértve a kiemelkedő alkotókat és főbb műveiket. A tanuló legyen jártas a tanult és alkalmazott művészeti technikákban. Legyen képes a köznapi vizuális kifejezőmódok (grafikonok, térképek, piktogramok) értelmezésére, használatára.

10. ÉVFOLYAM

Időkeret: 37 óra/év (1 óra/hét)

Megismerő-, befogadóképességek

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásának képessége – motoros készségek

Az építészeti és természeti térélmények megfogalmazása a tanult ábrázolási módokon, illetve a választás verbális indokolásának képessége, amely terv és munkanapló készítésével kiegészülhet. A térélmény lehet belső- és külső térre koncentrált, a helyi adottságok szerint. A manuális készségek fejlesztése mellett a térábrázolási konvenciók elmélyítése is indokolt. A műalkotások célirányos megválasztásával a korstílusok rendszerében is segíthetjük az eligazodást.

Vizuális eszközökkel a tapasztalatok kialakulását elindítjuk, motoros tevékenységekkel erősítjük. A makett mellett a montázs technika segítségével az ember és a tér (épített és természeti) történeti viszonyainak áttekintésének eszközeként a nagyobb összefüggések, koncepciók ismertetése is megtörténik – városépítési hagyományok (pl. sumér, gótikus, kínai, arab, barokk, klasszicista, modern amerikai és európai stb.), elképzelések (Leonardo, Filarete, stb.). A megismerő folyamat kiterjedhet a helyi tartalmakra is. A műalkotások elemzése a projektek és a modulok része, az élmények kiváltója. A motiváció keretében a motoros tevékenységek bevezetője is lehet a nevelési célokhoz kapcsolódó művek elemzése. A készségfejlesztés során új technikák bevezetése is megtörténik. A fotográfia megkerülhetetlen eszköz, a technikai alapjai mellett műfaji fejlődését is bemutatva kezdeményezzük dokumentatív és alkotó célú alkalmazását. Az egyéni érzékenység, motiváltság, családi és intézményi háttér eltérő volta miatt egységes követelmények itt nem állíthatók. Ugyanakkor a tanári vezetés, a felkészültség és a probléma kezelő képesség eredményt hozhat. A technikai alapú képzés kitekintést enged a grafikai kultúra hagyományosnak nevezett módjai és a mai sokszorosító eljárások világába. Önálló feldolgozásra, otthoni gyűjtőmunkára és grafikai továbbgondolásra a képi világ szegmensei közül a futtatott projektekhez kapcsolható tervezői tevékenység fontos terület. Ennek során a műelemző képesség erősíthető – a számítógépes (Corel, Photoshop stb.) rajzok új világot nyitnak meg a műelemzés gyakorlatában, továbbá a tervező folyamatba nagyobb eredményességgel alkalmazható a tipográfiai elképzelések variábilis bemutatására. Az elektronikus képalkotásban egyre nagyobb mértékben jelentkezik a saját munkák feldolgozásának igénye (helyi események, ünnepek, utazások képei). Egyes számítógépes eszközök, illetve kiegészítők (rajzoló programok, scanner, nyomtatók, web kamera stb.) már most is sok tanuló otthonában használati tárgyként értelmezettek. A kollégiumok és az iskolák segítsék azokat a tanulókat, akiknél ez még nem meglévő feltétel.

Ismeretszerzési képességek – tanulási készségek – térbeli tájékozódás

A spontán vizuális hatásoknak jobban kitett korosztály szelektív képességének fejlesztése, a kritikai érzék stabil értékrenden alapulva a személyiség fejlődésének fontos momentuma. A műalkotások bemutatásával, elemzésével közelebb jutunk e célhoz. A képzőművészeti minták döntően a kronológiai rendszer alapos ismeretén és az egyes témákhoz kapcsolhatóan jelennek meg tematikus céllal. Az alapvizsga követelményrendszerét teljesítő módon biztosítani szükséges a vizsgára és a továbbhaladásra való esélyt is. A műelemzések során elősegíthetjük a térben és időben való tájékozást, rámutathatunk a párhuzamokra, kiemelhetjük a nagy művészeti trendekben is felfedezhető spirálitást. (pl. antik kultúrák – reneszánsz – klasszicizáló törekvések, vagy expresszív hatásokra építő kompozíciók: Greco, Rubens, Van Gogh, Kokoschka, Munch és mások.)

A kiemelkedő művészek és főműveik bemutatásakor térjünk ki a kifejezőeszközök felismerésére is, keressünk kapcsolatot az európai és a távoli kultúrák között. Összefüggések az alapvető humán tartalmakban, eltérések a kifejezési eszközökben egyaránt kimutathatóak. A kultúrtörténeti összefüggések tárgyalása nem nélkülözheti a globális szemlélet kialakítását. A térbeli tájékozódás kiterjed a földrajzi távolságok csökkenésével (pl. amerikai kontinens) és a gazdasági-technikai fejlődéssel leírható új területekre, a későbbi központokra. Az Európát érintő hatások közül érdemes a klasszicista célrendszerből kiemelni

az akadémia és a múzeum műtárgy gyűjtés eszmeiségét, hatását a mai környezet és műemlékvédelemre. A helyi tartalmak tantervbe építésének itt nagy szerepe lehet. Eszköze a témakutatás, önálló és dokumentált feldolgozással, igénybe véve a hagyományos lehetőségeket (könyvtár, gyűjtemények, műterem látogatás) és a mai eszközrendszert (számítógép, hang és képfelvételek), részeként a párhuzamkeresésnek más művészeti ágakkal: zene, tánc, irodalom, dráma.

A modulok felépítésekor ügyeljünk az általánosan elfogadott szakkifejezések (építészeti, festészeti, grafikai, tipográfiai, fotográfiai) helyes alkalmazására és tudatos használatára a tanulói beszámolóokban. Az oktatási folyamatokban és a beszámoláskor alkalmazhatók a vizuális kommunikáció eszköztárából mindazok az elemek, amelyek az elmélyítést támogatják, illetve segíthetik a feladatlapok, tanulói írásos összefoglalók esztétikus, korszerű megjelenését. A folyamat végére jussunk el a nem ábrázoló képzőművészeti törekvések elemzéséig, az új művészeti központok (Bauhaus, Chicago – New Bauhaus) ismeretéig, valamint alakítsunk ki érdeklődést a kortárs hazai művészetek irányában (organikus építészet, poszt modern, szentendrei iskola stb.) A tárgy- és környezetkultúra műveltségtartalmainak az ipari forradalomtól napjainkig való felismertetése minden szakaszban lehetséges, illetve a párhuzamok és a spirálitás itt is kimutatható – elemzéssel igazolható. (A kosztümtörténet e téren eszköze lehet az áttekinthető ismétlésnek, a ciklikus fejlődésnek, az adott társadalmak és az ember viszonyának felismerésében. Következésképp a korstílusok rendjének, az időben és térben való tájékozódásnak, a több szálon összekapcsolódó ismeretek rendszerbe állásának elősegítője.)

Kommunikációs képességek

A technikai képalkotó médiumok egyszerűbb és összetettebb (alkalmazói szintű) megismerése mellett gyakorlati feladatokkal adjunk lehetőséget az egyéni képességek kibontakozására. Célszerű feldolgozni a tömegkommunikációs formákat, azokat történetiségükben is bemutatjuk (pl. Goya, Daumier, H. T. Lautrec, Mucha stb.). A fotóműfajok megismerésekor az objektivitás és a szubjektív képalkotás kérdése előtérbe helyezendő. A látás-láttatás folyamatának eszközrendszerét is megismerjük, felismerjük – értékrendbe állítjuk. A képi kommunikációs eszközök és a szövegek egymásra hatásának vizsgálatával a köznapi vizuális kommunikáció eszközeit és céljait kutatjuk. A helyi tartalmak itt is megjelenhetnek (rendezvény – plakát, meghívó), önálló és csoportos feladatként adhatók és mérhetőek. Ugyanakkor fel kell ismernünk a technikában rejlő lehetőségek mellett korlátjainkat is. (A képi- és szövegfoltokkal tervezett kommunikációs célú lapok a hagyományos rajzi eszközökkel egy tanórán nem készülnek el, a számítógépes tervezés csak kiscsoportos keretek között segíthető hatékonyan.) Tantestületi konszenzussal a projekt rendszerben, vagy kurzusokban célszerű gondolkodni.

Kreativitás

Alkotóképességek

A különböző esztétikai minőségek tudatos alkalmazása történhet képi és plasztikai megjelenítésben. Ennek a törekvésnek a montázstechnika, a fotó és a számítógépes képfeldolgozás jó eszköze lehet, de a hagyományos képzőművészeti technikák is szerepet kaphatnak a gesztusok, vagy kifejezési célok megjelenítésére (tusöntés, all over alkotás, plasztikai felületek – formák, rusztikus és finom faktúrák stb.). A kompozíciós ismeretek, a technikai próbák és a színelméleti alapok talaján kijelölhetünk emocionális elemeket, amelyek kifejezését önálló alkotóképesség függvényében képi, vagy plasztikai megoldásban kérjük. A síkban és a térben való megoldás egyaránt értékes lehet, az eltérő diszpozíciók miatt a tanulói választás kívánatos. A mérés e területen az elvárható tanári objektivitás mellett nagyfokú empátiát is feltételez. Az értékelés legyen figyelemmel a tanulói személyiségjegyek megjelenésére a munkákban, járjon orientációs hatással is (záróvizsga, pályaorientáció).

Problémamegoldó képesség

Az ipari formatervezés a mindennapok részeként tárgykultúránk legáltalánosabb részévé vált, ezért elemző feldolgozása indokolt. A módszer a gyűjtőmunkán alapuló bemutatás és elemző ankét is lehet, de a modulokhoz kapcsolódó tervező – modellező tevékenység is ajánlott. Érdemes összehasonlító módszert választani, korokon és területeken átívelő példák elemzésével. (pl. a szék, az íróeszköz, a kalap, stb.) Hasonlóan fontos a megismerésen túl az önálló alkotóképesség felszínre kerülése is, amit olyan feladattal indukálhatunk, amelyben a pontosan körülírt célt nem a szokványos anyagokkal, eszközökkel közelítjük meg, hozunk létre új produktumot. Jó, ha a tanulói irányultságnak is teret engedve szabadon megválasztható tervezést is támogatunk (pl. hangszer, ruházati darabok, járművek, cd borítók stb.). A folyamat célszerűen az eredeti gondolat megfogalmazásával, kritikájával és a végrehajtás megtervezésével kísért, nem

kis teret adva a kommunikációs attitűdnek. A projekt rendszerű lebonyolítás a dokumentálásnak, az elemzésnek és az értékelésnek lehetőséget biztosít. Helyi tartalmak feldolgozásához kurzusokban is lehet gondolkodni, erősíthetjük a kooperációs képességeket.

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A személyiségfejlesztő hatású feladatok a továbbhaladás lehetséges útjait a tanuló számára elérhető közelségbe hozzák. A személyes preferenciák megléte, azok felismerése segítheti a döntések meghozatalát. Az önértékelés a vonzónak ítélt sémák elfogadásával párosul, egyben a környezet felé is sugároz egyfajta képet. Az önreflexió fejlesztése összetett feladat, ebben az életkori szakaszban korántsem várhatunk el döntő eredményt, legfeljebb segítői lehetünk a pozitív folyamatoknak.

Segítsük a fejlett elemző készség kialakulását, hogy az önértékeléssel és mások eredményeinek korrekt elemzésével érvényes megállapításokra juthasson a tanuló. E terület fejlesztésével az alapműveltségi vizsga, a továbbhaladás és a pályorientáció kérdésének eldöntéséhez is támpontokat adunk.

Ajánlott művek, tantárgyi segédletek

A feladatok, modulok, projektek sokrétűek (különösen a helyi tartalom miatt) különféle szemléltetést tesznek lehetővé: hagyományos albumok, reprodukciók, diások, térképek, videó felvételek és az újabb termékek (CD, DVD). A szemléltetéskor kiemelt helye van a tanár által készített felvételeknek, projekt jellegű összeállításoknak, de befogadható a tanulói szemléltető eszköz is (pl. internetről letöltött képzőművészeti anyag). A korszerű, sokrétű szemléltetés elősegítője az Internet, valamint a megvásárolható digitális kiadványok projektorral, vagy DVD-játszóval vetítése (Tolnai Lexikon, Malonyai: A magyar nép művészete, A nagybányai festők, KFKI-Képtár, Studiolo, stb.)

Tételesen ajánlott művek (amelyek az alapvizsgán, az emelt szintű érettségien és az esetleges felvételi elbírálásokon, vizsgákon szóba kerülhetnek) a teljesség igénye nélkül:

Építészet: Vignon: Madelein-templom (Párizs), Soufflot: Pantheon (Párizs), Pollack: a Nemzeti Múzeum (Budapest), Barry: Parlament (London), Lechner: Postatakarékpénztár épülete, W. Gropius: A Bauhaus épülete, Le Corbusier: Villa Savoye, Ronchamp-i kápolna, F. L. Wright: Vízésés-ház.

Szobrászat: Canova: Mária Krisztína síremléke, Ferenczy: Pásztorlányka, Kölcsey, Izsó M.: Táncoló paraszt, Rude: a párizsi diadalív plasztikái, C. Meunier: Kikötői munkás, Degas: A kis táncosnő, Rodin: A Calais-i polgárok, A gondolkodó, Mallioli: Torzó, Pátzay: Kenyérszegő, H. Arp: Ptolemaiosz, Brancusi: A madár, H. Matisse: Ülő akt, Boccioni: Lépfő figura, Tatlin: A III. Internacionálé emlékműve, Giacometti: Száron ülő fej, H. Moore: Király és királynő, Calder: Mobil, Hanson: Nő bevásárlókocsival, Borsos Miklós: A rügy.

Festészet, grafika: Delacroix: A Szabadság vezeti a népet, Villámlástól megrettent ló, Wagner: Dugovics Titusz, Goya: A köszörűs, Ha az értelem szunnyad, David: Marat halála, Markó K.: Visegrád, Friedrich: Kréta sziklák, Corot: Emlék, Courbet: Allegória, Munkácsy: Honfoglalás, Tépéscsinálók, Ecce Homo, Szinyei Merse Pál: Majális, Rjepin: Hajóvontatók a Volgán, Daumier: Mosónő, Degas: Abszint, Cézanne: Kártyázók, Gauguin: Never more, Önarckép sárga Krisztussal, Van Gogh: V. G. szobája Arles-ban, Éjszakai kávéház, Kalapos önarckép, Napraforgók, E. Manet: Reggeli a szabadban, Olympia, A Follies-Bergére bárja, C. Monet: Napfelkelte, A roueni székesegyház- sorozat, Tavirózszak, Pissarro: Vörös tetők, Renoir: A hinta, Seurat: Grand Jatte, H. T. Lautrec: Aristide Bruant, H. Matisse: Portré, E. Munch: A sikoly, H. Arp: Végtelen amfora, Picasso: Guernica, Avignoni kisasszonyok, Dali: A polgárháború előérzete, Mae West arcképe..., Malevics: Fekete négyzet fehér alapon, Derkovits Gy.: Dózsa sorozat, Kandinszkij: Absztrakt akvarell, Klee: Szindbád, Mondrian: Fák – sorozat, Broadway boogie-woogie, Pollock: Levendula köd, Warhol: Marilyn, Chagall: Én és a falu, E. Nolde: Próféta, Vasarely: Vonal, Braque: Gitáros, Léger: Kompozíció, Kondor Béla: Darázs király, Kassák L.: A Ma címlapja.

Iparművészet, tárgykultúra: tájkert, empire-szék, Róth Miksa üveglablakai, Tiffany – díszüveg, Lalicque-ékszer, Thonet-székek, Ford T modell, Sony walkman.

Összehasonlító elemzéshez, kitekintéshez példa jelleggel ajánlott tematika:

A Malonyay lexikonokból készült CD a magyarországi historizmus tárgyalásakor hasznosítható háttéranyagként, különösen a népi építészeti emlékekről készült akvarellek.

A kritikai realizmus az impresszionistákat is megérinti (pl. Degas, Lautrec, Rodin.)

A szürrealizmus bevezethető a vallási misztikum bemutatásával is, egészen a gótikáig visszanyúlhatunk kultúrtörténetünkben – de kereshetünk párhuzamokat az ókori civilizációknál (pl. asszír démonok, szörnyek), és a más földrészek kultúráiban is (tollas kígyó).

Érdekes lehet a profán tartalmak szürreális feldolgozásának kutatása is (Arcimboldo – Dali). Szempont lehet a művész társadalmi helyzetének áttekintése is: kiemelt szerep – Leonardo, Bernini, Velazquez (uralkodó körök kedvence), megbecsült polgár – Dürer, Rembrandt, Hals, David (jól-rosszul megfizetik munkáit), deviáns alkat, csodabogár – H. T. Lautrec, Van Gogh, Gauguin, Cézanne (művészetüket az utókor értékeli).

További javaslatok, példa jelleggel az egyes modulokhoz, projektekhez (a tantárgyi koncentráció jegyében)

– **Könyvek, albumok:** P. Chaunu: A klasszikus Európa, Lyka: Kis könyv a művészetről, Budapest anno, Zádor: Klasszicizmus és romantika, Hajnóczy: Andrea Palladio, H. Read: A modern festészet, A modern szobrászat, Corvina: A modern festészet lexikona, Koós J.: Style, Bakonyi T.: Magyar Ede, Németh: A historizmustól a szecesszióig, Szabadi: A magyar szecesszió története, Marosi: Magyar falusi templomok, Barcsay: Művészeti anatómia, H. Vilenski: A modern francia festészet, Gondolat: A konstruktivizmus, A Bauhaus, A modernizmus, Harmincöt év- harmincöt művész, Kassák: Izmusok története, Kassák-Moholy: Új művészetek könyve, Arnheim: A vizuális élmény, Kepes Gy.: A látás nyelve, Gregory: Az értelmes szem, Léger: A festő szeme, Szentkirályi: Az építészet világtörténete. Életrajzi regények: Goya, Renoir, Seurat, Cézanne, Gauguin, Van Gogh, Degas, Munkácsy, Modigliani, korrajzhoz: Jókai: Egy magyar nábob, Krúdy: Utazás a vörös postakocsin, Maupassant novellák, Hugo: Nyomorultak,

– **CD, lemez, kazetta:** Hungaroton: Világlíra CD (Goethe, Mörrike, Lenau, Poe, Arany, Petőfi, Hugo, Keats, Babits, Kosztolányi, Apollinaire, Ady, József A., Kassák, Radnóti, Rimbaud...), Latinovits: Ady, Kállay F.: Esti sugárkoszorú, Verdi: Aida, Schubert, Smetana, Chopin, Orff: Carmina Burana, Debussy: A tenger, Egy faun délutánja, Ravell: Bolero, Schönberg: Holdbéli Pierrot, Kodály: Galántai táncok, Bartók: Kékszakállú herceg vára, jazz: Duke Ellington, Glenn Miller, Count Basie, Scott Joplin, Beatles (Sárga tenger alattjáró – neo szecesszió) stb.,

– **film, videó:** A nap szerelmese (Van Gogh), Moulin Rouge (H. T. Lautrec), Poirot (részlet), Vasarely portréfilm, Hair, Televideo: Műhelytitkok, Kárpáti Zoltán (részlet – pesti árvíz),

– **látogatások:** Szépművészeti Múzeum (XIX–XX. századi anyag), Magyar Nemzeti Galéria, Iparművészeti Múzeum, Bajor Gizi Múzeum, Közlekedési Múzeum, helyi kiállítások, esetleg műtermek.

Az értékelési eljárások (ajánlás):

Az előző évi gyakorlat szerint történik a motorikus feladatok értékelése (dokumentálható a tanulói fejlődés menete). Az elméleti ismeretek fejlődése mérhető szerkesztett tesztlapokkal és írásbeli számonkérés útján is, hasonlóan előző évihez, de az esetleges vizsgaszándék felmérése indokolt.

A modulok, projektek, jellegüktől függően lehetőséget adhatnak a csoportmunkára is – ez esetben a csoport tagjai azonos érdemjegyet kaphatnak. A tanév során célszerű a gyakorlati feladatokat folyamatosan értékelni, jelezni, hogy a tanuló a vizuális nyelvi alapelemeket helyesen alkalmazza-e. Az elméleti tudásszint mérését periodikusan és változatos módszerekkel elvégezni.

A továbbhaladás feltételei:

A vizuális nyelvi alapelemek ismerete, azok helyes alkalmazása. A tanult ábrázolási módok önálló alkalmazása.

A színelméleti alapok alkalmazása az önálló grafikai lapok tervezésekor, a nonfiguratív festői feladatok megoldásánál.

A kompozíciós ismeretek készség szintű alkalmazása a téri és a síkban való problémamegoldások esetében.

Összefüggések és folyamatok elemzése és megjelenítése az ábrázoló feladatok, valamint a projekt feladatok során.

A képzőművészeti technikák felismerése a bemutatott illusztrációkon, a technikák ismerete.

A nagy művészettörténeti korszakok sorrendiségének ismerete, beleértve a kiemelkedő alkotókat és főbb műveiket.

A tanuló legyen jártas a tanult és alkalmazott művészeti technikákban. Legyen képes a köznapi vizuális kifejezőmódok (grafikonok, térképek, piktogramok) értelmezésére, használatára, illetve szerkeszteni is tudja azokat a hagyományos eszközökkel és a számítógép segítségével. Készítsen prezentációs anyagot megadott témákban gyűjtött, vagy kapott képanyagból, találja meg a kép és a szöveg összhangját.